

БЪЛГАРСКИ
ХЕЛЗИНСКИ
КОМИТЕТ

До
Инспектората на Висшия съдебен
съвет

Копие
Висш съдебен съвет

Сигнал

от

Адв. Адела Качаунова, Директорка на
Програмата за правна защита на
Българския хелзинкски комитет

Адрес: ул. „Върбица“ № 7, ет. 4,
1504 София

Тел. 02 944 0670

Ел. поща: adela@bghelsinki.org

Уважаеми госпожи и господи Инспектори,

Обръщам се към Вас по повод съобщението на говорителката на главния прокурор, г-жа Сийка Милева, от 14 юли 2020 г., публикувано на официалната интернет страница на прокуратурата на Република България: <https://prb.bg/bg/news/44615-izyavlenie-na-govoritelya-na-glavniya-prokuror>, с което се анонсира разпространението на доказателствен материал по няколко досъдебни производства.

Обръщам се към Вас и поради това, че по-късно същия ден, на официалната интернет страница на прокуратурата на Република България, специализираната прокуратура обяви, че образува ново досъдебно производство по глава първа от Наказателния кодекс и разпространява материали от досъдебното производство с разрешение на наблюдаващия прокурор, като публикува четири аудио файла, събрани чрез употребата на специални разузнавателни средства (СРС):

<https://prb.bg/bg/news/aktualno/44611-spetsializirana-prokuratura-obrazuva-dosadebno-proizvodstvo-za-prestaplenie-po-g>.

Намирам, че дейността по разрешаване на огласяването на материали по досъдебно производство, независимо дали събрани чрез СРС, е по същността си административна. Това е така, тъй като дейността по публикуване на материали от досъдебно производство е дейност, извършена от държавен орган в изпълнение на дадени му по силата на закон правомощия. Дейността е извършена чрез правно действие и е породила правни последици, извършена е в изпълнение на закон, т. е. е подзаконова, подчинена е на закона и се определя от него. Разрешението по чл. 198 от НПК има разпоредителен характер. Тези характеристики определят дейността на наблюдаващия прокурор като в случая административна.

Поради това в настоящия случай ИВСС има правомощието да провери административната дейност на прокуратурата – чл. 54, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт (ЗСВ). ИВСС може също така да направи предложение за налагане на дисциплинарно наказание на прокурор (чл. 54, ал. 1, т. 6 от ЗСВ), както и да извърши проверка за почтеността на прокурор, и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт (чл. 54, ал. 1, т. 8 от ЗСВ).

Считам, че в случая разпространението на разговори, всичките проведени с Васил Божков, обвиняем и намиращ се извън пределите на страната с различни лица с неустановена със сигурност самоличност, е порочно упражняване на властнически функции от страна на прокуратурата. Разпространението на четирите аудио файла е направено в разгара на сериозна политическа криза в управлението, провокирала масови граждански протести. Едно от исканията на протестиращите граждани е именно оставката на главния прокурор.

Прокуратурата на Република България употребява събраните данни с цел да повлияе на общественото мнение, а не за да разкрие обективната истина. Това по същността си има политически характер и е недопустима проява на държавна власт от орган на съдебната власт. Прокуратурата следи за спазване на законността като разследва, привлича към отговорност лица, които са извършили престъпление и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер и др. – чл. 127 от Конституцията.

С включването на прокуратурата в обществено-политическия дебат за управлението на страната, по същество тя правораздава като отправя недоказани обвинения чрез медиите и прави внушения като разкрива еднолично подобрани данни от

целия доказателствен материал, събран по досъдебното производство, което не е приключило с внасяне на обвинителен акт в съда. Правораздаването в страната се извършва от съдилищата. Съдът е органът, който може да каже кой е извършил престъпление, ако прокуратурата съумее да го докаже отвъд всяко съмнение.

Затова чрез оповестяването на данни на 14 юли 2020 г. намирам, че е накърнен престижът на съдебната власт, тъй като с действията си прокуратурата се превръща в политически субект, който се стреми да внуши на обществото своята теза. Това е недопустимо превишаване на власт.

Намирам също, че оповестяването на въпросните данни отнемат правомощия на съда, който се поставя в подчинена позиция, докато прокуратурата е само една страна в наказателния процес, а съдът е този, който решава. Превратно е схващането на прокуратурата, че тя е всевластен държавен орган.

Чрез разпространението на доказателства по досъдебно производство прокуратурата нарушава презумпцията за невиновност – концепция, стояща в основата на правовата държава. Презумпцията за невиновност е прогласена в чл. 31, ал. 3 от Конституцията, която не допуска ограничаване на правата на обвиняемите лица повече, отколкото е необходимо за целите на правосъдието (чл. 31, ал. 4). Презумпцията за невиновност е възпроизведена и в чл. 16 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК).

Тези конституционни положения са в съзвучие с международноправни актове, по които България е страна. Европейската конвенция за защита на правата на човека (ЕКПЧ) посочва, че всяко лице, обвинено в извършване на престъпление се смята за невинно до доказване на вината му (чл. 6.2). Презумпцията за невиновност в чл. 6.2 от ЕКПЧ изисква лицата да бъдат третирани в съответствие с тяхната невинност до окончателното произнасяне на съд относно вината им. Целта на разпоредбата е да се запази репутацията на лицата в случай, че бъдат оправдани или наказателното производство срещу тях бъде прекратено. Изискванията за справедлив процес съгласно ЕКПЧ налагат стриктно съблюдаване на презумпцията за невиновност. Като разпространява доказателства, едностранно и сугестиращо подбрани, прокуратурата постига своеобразно изявление за виновността на лицето при условията на висящо наказателно производство, в което вина на лицето не е установена (така ЕСПЧ, *Масларова срещу България*, жалба № 26966/10, решение от 31.01.2019 г., §§ 43 – 46).

Разпространението на доказателства, събрани чрез СРС, пред широката публика нарушава чл. 8 от ЕКПЧ. Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) се е произнасял по случаи, сходни на сегашния – през 2003 г. телефонен разговор на литовския политик

Алгирдас Дракшас, основател на политическата партия на либералните демократи, водена от бившия президент на Литва, Роландас Паксас, с основен дарител в предизборната кампания, Юрий Борисов е прихванат чрез СРС. По-късно през годината този разговор е излъчен по няколко телевизионни канала. Литовската служба за национална сигурност твърди, че не е отговорна за изтичането на този разговор пред медиите. ЕСПЧ намира, че литовската служба за национална сигурност е следвало да гарантира конфиденциалност на подслушания разговор, въпреки че обществото има право на информация относно дейността на държавни служители. ЕСПЧ намира, че неосигуряването на тази конфиденциалност от страна на литовските власти ангажира отговорността на държавата поради нарушение на чл. 8 от ЕКПЧ (ЕСПЧ, *Draksas v. Lithuania*, жалба № 36662/04, решение от 31.07.2012 г.).

Смятам, че са налице достатъчно данни, за да извършите проверка, както спрямо наблюдаващия прокурор дал разрешение за публикуването на четирите аудио файла, така и спрямо главния прокурор, който осъществява методическо ръководство върху дейността на всички прокурори – чл. 126, ал. 2 от Конституцията. Фактът, че говорителката на главния прокурор анонсира бъдещото публикуване на данни показва, че главният прокурор е дал своето формално или неформално одобрение тези данни да бъдат публикувани. В случай, че установите нарушение моля да наложите съответните дисциплинарни санкции, както на наблюдаващия прокурор, разрешил разпространението на доказателства, така и на главния прокурор.

20.07.2020 г.

София

С уважение,

/п/